

Ćwiczenie nr 2

Regulacja i pomiar prądu stałego oraz porównanie wskazań amperomierzy.

1. Cel ćwiczenia

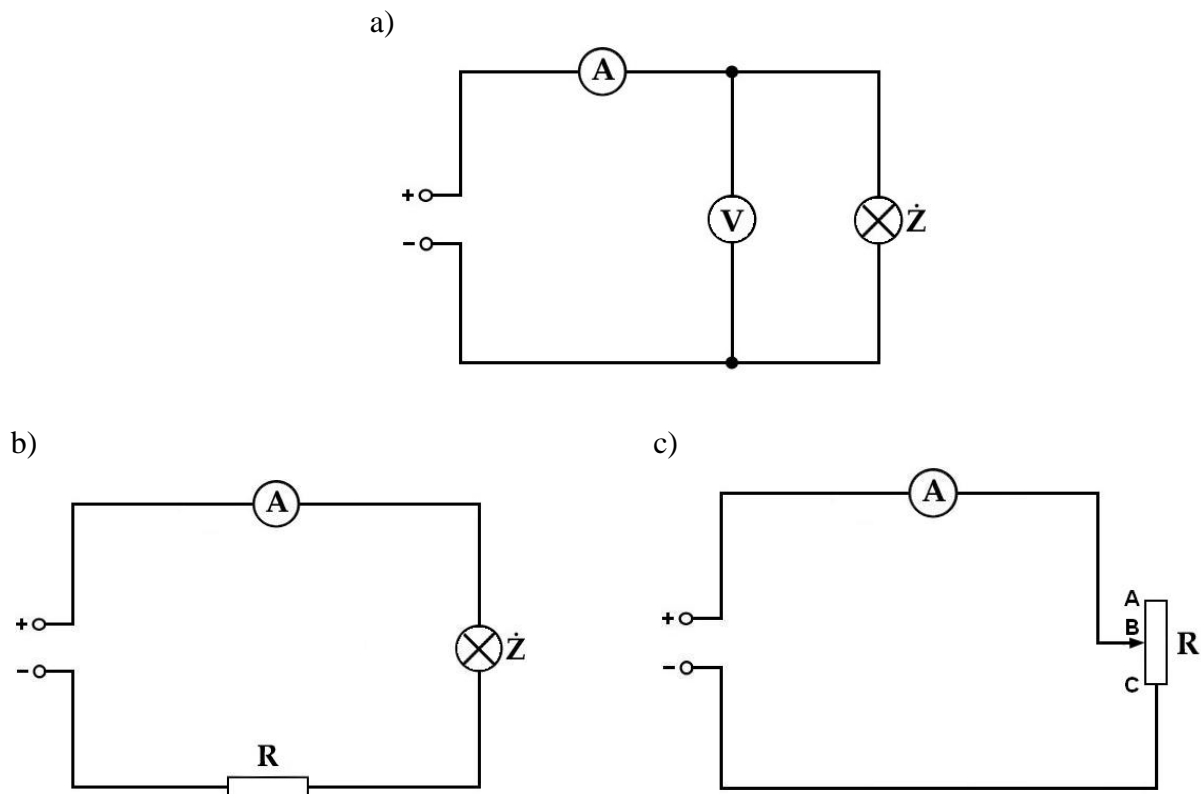
Celem ćwiczenia jest analiza wpływów i sposobów włączania przyrządów pomiarowych do obwodu elektrycznego oraz poznanie i utrwalenie wiadomości dotyczących typowych amperomierzy, odczytu wskazań wartości mierzonych. Istotnym celem ćwiczenia jest również nabywanie umiejętności łączenia obwodów oraz wykształcenie nawyków bezpiecznej pracy.

2. Dane znamionowe

Przed przystąpieniem do wykonywania ćwiczenia zapoznać się i odnotować w protokole dane znamionowe i zakresy pomiarowe przyrządów i sprzętu pomiarowego.

3. Pomiary natężenia prądu w prostych układach

Zmontować układy pomiarowe jak na rys.1.

Rys. 1. Schematy układów pomiarowych do regulacji i pomiaru natężenia prądu stałego.

W układzie jak na rys.1c dokonać pomiaru natężenia prądu dla trzech położenia suwaka np.: A, B, C. W każdym przypadku pomiarów dokonać na zakresach:

- możliwie najmniejszym (maksymalne możliwe wychylenie),
- dającym wychylenie wskazówki około połowy skali,
- możliwie największym (minimalne możliwe wychylenie).

Wyniki zanotować w tabeli 1.

Tabela 1

Lp.	Natężenie prądu dla układów					Uwagi:
	a	b	cA	cB	cC	
	[mA]	[mA]	[mA]	[mA]	[mA]	
1.						
2.						
3.						
I_{sr}						
ΔI_{max}						
ΔI_{min}						
δI_{max}						
δI_{min}						

gdzie:

I_{sr} – jest średnią arytmetyczną natężenia prądu dla każdego układu przy różnych zakresach pomiarowych,

ΔI_{max} – maksymalny błąd bezwzględny pomiaru natężenia prądu:

$$\Delta I_{max} = I_{sr} - I_{max}$$

ΔI_{min} – minimalny błąd bezwzględny pomiaru natężenia prądu:

$$\Delta I_{min} = I_{sr} - I_{min}$$

δI_{max} – maksymalny błąd względny pomiaru natężenia prądu:

$$\delta I_{max} = \frac{\Delta I_{max}}{I_{sr}} \cdot 100\%$$

δI_{min} – minimalny błąd względny pomiaru natężenia prądu:

$$\delta I_{min} = \frac{\Delta I_{min}}{I_{sr}} \cdot 100\%$$

Natężenie prądu stałego mierzy się za pomocą amperomierza magnetoelektrycznego. Aby zmierzyć wartość płynącego prądu, należy miernik włączyć w szereg z odbiornikiem, który obciąża sieć (układ).

Natężeniem prądu elektrycznego nazywa się stosunek ilości ładunku elektrycznego, który przepływa w pewnym czasie przez poprzeczny przekrój przewodnika wiodącego prąd elektryczny do tego czasu. Jednostką natężenia prądu elektrycznego jest amper, oznaczany symbolem literowym A.

$$I = \frac{Q}{t}$$

gdzie:

I – natężenie prądu elektrycznego [A],

Q – ładunek elektryczny w kulombach [C],

t – czas przepływu tego ładunku w sekundach [s].

Ważnym parametrem określającym prąd elektryczny jest jego gęstość. Określa się ją jako stosunek natężenia prądu I do powierzchni przekroju poprzecznego S przewodu przez który płynie prąd. Gęstość prądu, oznaczaną symbolem literowym J, wyraża się wzorem:

gdzie:

$$\Delta I = I_w - I_B \quad - \text{ błąd bezwzględny pomiaru natężenia prądu,}$$

$$\delta I = \frac{\Delta I}{I_w} \cdot 100\% \quad - \text{ błąd względny pomiaru natężenia prądu.}$$

Obliczyć klasę miernika badanego według znanego wzoru i porównać z wartością podaną przez producenta. Po wykonaniu ćwiczenia, przed rozmontowaniem układu przedstawić układ do sprawdzenia prowadzącemu. Sporządzić sprawozdanie z przebiegu ćwiczenia.

5. Literatura

- Bolkowski S. „Podstawy elektrotechniki” WSiP Warszawa 1980.
- Dreszer J. „Zarys elektrotechniki” WSiP Warszawa 1984.
- Kacejko L. „Pracownia elektrotechniczna” PWSZ Warszawa 1965.
- Koziej E. „Elektrotechnika i elektronika” PWN Warszawa 1980.
- Pilawski M. „Pracownia elektryczna dla technikum” WSiP Warszawa 1978.

6. Zagadnienia sprawdzające

- Określić pojęcie natężenia prądu elektrycznego i jego jednostkę.
- Czy wolno włączyć amperomierz równolegle do układu elektrycznego i jakie mogą być tego następstwa?
- Jaką oporność wewnętrzną powinien mieć amperomierz i dlaczego?
- Co to jest dzielnik napięcia i jakie ma zastosowanie.
- Wskaż różnice i podobieństwa rezystorów suwakowych i dekadowych.
- Opisać budowę przyrządów magnetoelektrycznych.
- Podać sposoby rozszerzania zakresu pomiarowego przyrządów magnetoelektrycznych.
- Jak dobierać opór bocznika do amperomierza?
- Jak dobierać opór posobnika do woltomierza?
- Jakie są uchyby i klasy niedokładności przyrządów pomiarowych?
- Jakie są oznaczenia na skalach przyrządów pomiarowych?
- Kiedy stosuje się układy z poprawnie mierzonym napięciem?